

Халангот Д. О.,

УДК 005.44

здобувач першого

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc250910.10>

(бакалаврського) рівня вищої освіти,

Криворізький національний

університет, м. Кривий Ріг

Науковий керівник:

Приймак Н. С.,

д-р екон. наук, професор,

Криворізький національний

університет, м. Кривий Ріг

НЕМОЖЛИВІСТЬ СТВОРЕННЯ ЄДИНОЇ СВІТОВОЇ ДЕРЖАВИ

Упродовж історії людства неодноразово виникали ідеї про створення єдиної світової держави. Філософи та політики міркували про те, чи можливий світ без кордонів, де існуватиме одна система влади та одна правова основа. Проте вже на цьому етапі виникає риторичне питання: "Чи здатне людство подолати все різноманіття культур, інтересів та економічних моделей, щоб підкоритися єдиній системі управління"?

Актуальність даного питання зумовлена глобалізаційними процесами, які з одного боку наближають країни одна до одної, а з іншого — кожного разу чіткіше демонструють суперечності між ними. Спроба відповісти на питання, чому світ ніколи не стане єдиною державою, потребує аналізу історичних прикладів, культурних бар'єрів, політичних реалій та економічних дисбалансів, що формують сучасну міжнародну систему.

Насамперед варто звернутися до історії. У різні часи існували спроби створити великі політичні утворення, які прагнули охопити значні території. Давні імперії, такі як Китайська, Монгольська, Римська та інші, мали великий вплив на розвиток світової історії й уособлювали прагнення підкорити світ під єдиним центром влади. Проте жодна з них не змогла зберегтися у довгостроковій перспективі. Причини краху цих імперій полягали у внутрішніх протиріччях, культурних розбіжностях та небажанні підкорених народів втрачати свою ідентичність. Історичний досвід свідчить: навіть якщо держава тимчасово контролює значні території, у майбутньому ця конструкція руйнується під тиском внутрішніх протиріч [4].

Другим чинником є культурно-цивілізаційні бар'єри. Кожна нація формувалася протягом століть, створюючи унікальні мови, традиції, релігії та світоглядні системи. Будь-яка спроба їхньої уніфікації викликає спротив, адже культурна ідентичність є основою самосвідомості народів. Як підкреслював С. Гантінгтон, аналізуючи концепцію "зіткнення цивілізацій", "Суперництво наддержав змінилося

зіткненням цивілізацій. У цьому новому світі найбільш масштабні, важливі та небезпечні конфлікти відбудуться не між соціальними класами, бідними та багатими, а між народами різної культурної ідентифікації... Культурні співтовариства приходять на зміну блокам часів "холодної війни", і лінії розламу між цивілізаціями стають центральними лініями конфліктів у глобальній політиці. У новому світі центральним фактором, що визначає симпатії та антипатії країни, стане культурна ідентичність. Питання "На чий ви стороні?" змінилося більш принциповим : "Хто ви?" Кожна країна повинна мати відповідь. Ця відповідь, культурна ідентичність країни, і визначає її місце у світовій політиці, її друзів і ворогів..." [2]. Сучасні приклади етнічних конфліктів підтверджують, що навіть у глобалізованому світі культурна відмінність не лише не зникає, а й стає ще більш очевидною. Політичний фактор також має вирішальне значення. Держави вважають суверенітет однією з ключових цінностей, за яку вони боролися протягом століть. Добровільна відмова від незалежності на користь єдиного світового уряду видається малоймовірною. Навіть у випадку Європейського Союзу, найуспішнішої форми регіональної інтеграції, трапляються кризи та суперечності. Вихід Великобританії з ЄС яскраво показав, що навіть у межах спільного культурного простору прагнення до автономії часто переважає ідею централізованого управління [3].

Не менш вагомою перешкодою є економічна нерівність. Сучасний світ характеризується колосальними відмінностями у рівнях розвитку. Розвинені країни володіють ресурсами, технологіями та фінансовими можливостями, які недоступні для більшості держав. Створення єдиної держави означало б необхідність перерозподілу багатств, але це суперечить інтересам сильних економік. Вони не готові поступитися своїм становищем заради абстрактної ідеї єдності. Водночас слабші країни не погодяться на модель, у якій їхні інтереси будуть ігноруватися, адже це означало б відтворення колоніальної залежності у новій формі.

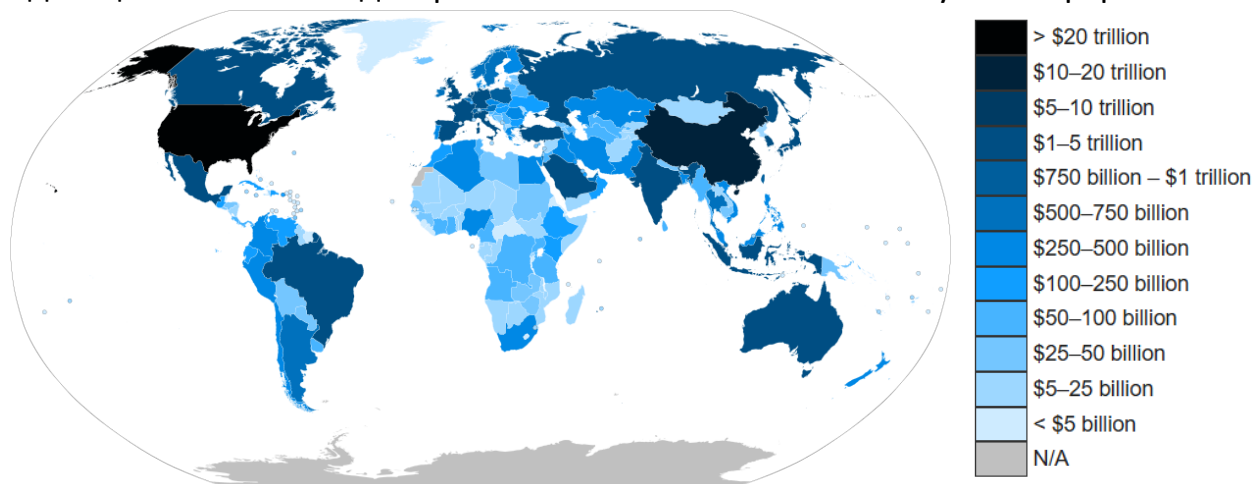

Рис. 1. Номінальний ВВП країн світу у 2024 р.

Джерело: Wikimedia Commons [5].

Окремо слід звернути увагу на технологічний фактор. З одного боку, розвиток інформаційних технологій сприяє комунікації та створює ілюзію глобального села. Проте з іншого — цифрові технології стали інструментом інформаційних війн, маніпуляцій і політичного тиску. Кожна держава прагне контролювати власний інформаційний простір, що робить ідею глобальної єдиної держави ще менш реальною. Яскравим прикладом цього є російська пропаганда. Особливо теми про "один народ", "українці" [1]. Глобальні платформи, такі як соціальні мережі, лише посилюють протистояння, оскільки кожна країна намагається використовувати їх для досягнення власних стратегічних інтересів.

Отже, глобалізація, попри очевидні переваги, не веде до утворення світового уряду. Вона швидше створює нові виклики: загострює конкуренцію, поглиблює нерівність і висвітлює відмінності, ніж сприяє об'єднанню. Сучасна політична система радше рухається у напрямку формування регіональних блоків та союзів, ніж у напрямку утворення єдиного центру влади. Такі союзи можуть бути ефективними для вирішення локальних завдань, але вони не здатні усунути основні суперечності, що заважають створенню єдиної держави.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що світ ніколи не стане єдиною державою через низку фундаментальних причин: культурні відмінності, політичне прагнення до суверенітету, економічну нерівність і суперечливу роль технологій. Ідея глобального уряду залишається утопією, яка не має практичної перспективи у найближчому майбутньому.

Водночас міжнародне співробітництво, інтеграційні об'єднання та міждержавні інституції залишаються важливим інструментом для вирішення глобальних проблем — від зміни клімату до забезпечення міжнародної безпеки. Проте вони завжди співіснуватимуть із прагненням країн зберегти власну ідентичність та незалежність. Тому можна стверджувати, що майбутнє людства полягатиме не в єдиній державі, а в складній мережі партнерств, союзів і компромісів, де баланс інтересів буде головним механізмом співіснування.

Список використаних джерел

1. Олександр Лашенко. Радіо свобода. *Десять заяв Путіна про Україну та українців*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/putin-pro-ukrajintsiv-10-zajav/30881618.html>.
2. Самуель Гантінгтон "Зіткнення цивілізацій". *Хрестоматія для лінивих*. URL: <https://anthologyforthelazy.webnode.com.ua/l/samuel-gantington-zitknennya-tsilizatsij>.
3. Brexit: What you need to know about the UK leaving the EU. *BBC*. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-32810887>.
4. Richard E. Blanton Gary M. Feinman Stephen A. Kowalewski and Lane F. Fargher-Navarro. Political collapse: lessons from fallen empires. *Popular archaeology*. URL: <https://popular-archaeology.com/article/political-collapse-lessons-from-fallen-empires>.
5. *Wikimedia Commons*. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page.